EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.9.2024
COM(2024) 415 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Přezkum fungování a účinnosti nařízení (EU) 2017/821 (nařízení o nerostných surovinách pocházejících z oblastí postižených konfliktem) podle čl. 17 odst. 2 nařízení (EU) 2017/821

I. ÚVOD

Účelem této zprávy je předložit zjištění Evropské komise (dále jen „Komise“) o prvním přezkumu fungování a účinnosti *nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí*[1] (dále jen „nařízení“). Nařízení vstoupilo v platnost dne 8. června 2017. Požadavky náležité péče se od 1. ledna 2021 vztahují na unijní dovozce cínu, wolframu, tantalu a zlata (dále jen „3TG“). Nařízení konkrétně zřizuje systém Unie pro náležitou péči v dodavatelském řetězci s cílem omezit možnosti ozbrojených skupin a bezpečnostních sil mít prospěch z obchodu s 3TG, a to tím, že se zabrání financování těchto ozbrojených skupin a bezpečnostních sil v oblastech bohatých na zdroje a předejde se souvisejícímu závažnému porušování lidských práv. Povinnosti náležité péče uložené unijním dovozcům jsou v souladu s Pokyny OECD pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích nerostných surovin z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí (dále jen „pokyny OECD pro náležitou péči“) a zahrnují rámec náležité péče o pěti krocích, založený na posouzení rizik, stanovený v pokynech OECD pro náležitou péči[2]. Účelem nařízení je zajištění transparentnosti a jistoty, pokud jde o dodavatelské postupy unijních dovozců 3TG a subjektů zabývajících se tavením a rafinací, jež získávají nerostné suroviny z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Příslušné orgány členských států odpovídají za jednotné uplatňování nařízení a za provádění následných kontrol dodržování u unijních dovozců.

Podle čl. 17 odst. 2 přezkoumá Komise fungování a účinnost nařízení do roku 2023 a poté každé tři roky. Tento přezkum zejména

> *„zohlední **dopad tohoto nařízení přímo na místě**, a to rovněž pokud jde o podporu a náklady na zodpovědné získávání nerostných surovin, na které se vztahuje, z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, a **jeho dopad na hospodářské subjekty Unie**, včetně malých a středních podniků, jakož i **doprovodná opatření** uvedená ve společném sdělení ze dne 5. března 2014. Komise projedná **zprávu o přezkumu** s Evropským parlamentem a s Radou. Součástí přezkumu je nezávislé posouzení stanovené části hospodářských subjektů Unie v povýrobní části dodavatelského řetězce, jejichž dodavatelské řetězce zahrnují cín, tantal, wolfram nebo zlato a které zavedly systémy náležité péče. Přezkum posoudí **přiměřenost a provádění těchto systémů náležité péče** a dopad systému Unie přímo na místě, jakož i **potřebu dodatečných povinných opatření** s cílem zajistit dostatečný vliv celkového trhu Unie na zodpovědný celosvětový dodavatelský řetězec nerostných surovin.“*

Kromě požadavků výslovně stanovených v článku 17 Komise určila a prozkoumala další prvky související s rozsahem a oblastí působnosti nařízení, které mohou mít dopad na jeho fungování a účinnost. Tato zpráva reaguje na požadavek, aby Komise nařízení přezkoumala. Shrnuje

[1] Úř. věst. L 130, 19.5.2017, s. 1.
[2] OECD (2016), Pokyny OECD pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích nerostných surovin z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí: třetí vydání, OECD Publishing, Paříž. http://dx.doi.org/10.1787/9789264252479-en

zjištění přezkumné studie a upozorňuje na hlavní oblasti zájmu, které by Komise mohla průběžně podporovat a případně blíže posoudit v rámci nadcházejících přezkumů.

II. PRVNÍ PŘEZKUM – ROZSAH A METODIKA

Tato zpráva analyzuje účinnost a fungování nařízení z několika hledisek: 1) dopad v zemích produkce[3], zejména na zmírnění rizik významných nepříznivých dopadů, které mohou být spojeny s těžbou nerostů, nakládáním s nimi a jejich vývozem z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, 2) dopad na hospodářské subjekty EU, včetně malých a středních podniků, 3) hodnocení doprovodných opatření, jako je uznávání systémů náležité péče v dodavatelském řetězci a dopad orientačního a demonstrativního seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, který poskytl externí posudek, který si Komise vyžádala podle čl. 14 odst. 2 nařízení (dále jen „seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí“)[4], a 4) další úvahy, včetně úvah o věcné působnosti nařízení, úloze prahových hodnot objemu dovozu a spojitosti s dalšími legislativními iniciativami, které se týkají těžebního průmyslu.

Tato zpráva byla podpořena externí studií, podklady od příslušných orgánů členských států prostřednictvím jejich výročních zpráv o provádění nařízení[5] a také konzultacemi Komise se širokou škálou zúčastněných stran. Zjištění externí studie vycházejí ze smíšených metod, které se skládají z rozsáhlého přehledu literatury, analýzy sekundárních údajů, terénního výzkumu[6], sekundárního výzkumu a rozhovorů a pracovních setkání s příslušnými zúčastněnými stranami, včetně příslušných orgánů členských států, evropských hospodářských subjektů v předvýrobní a povýrobní části dodavatelského řetězce, vlastníků systémů náležité péče, těžařů, místních obchodníků, občanské společnosti a dalších zúčastněných stran. Zpráva je založena na výzkumu, který pokrývá období do první poloviny roku 2023.

III. PŘEZKUM FUNGOVÁNÍ A ÚČINNOSTI NAŘÍZENÍ

1. Dopady na místě v zemích produkce 3TG

V roce 2023 byly do EU dovezeny 3TG (jak jsou definovány v příloze 1 nařízení, tj. kovy i nerostné suroviny, které je obsahují) v hodnotě 18,3 miliardy EUR. Většinu dovozu v hodnotovém vyjádření tvořily zlaté rudy a koncentráty (71 %), načež následovaly tantal (23 %), cín (5 %) a wolfram (1 %).

[3] Pod pojmem „země produkce“ se rozumějí země, v nichž probíhá těžba nerostů a rud 3TG.

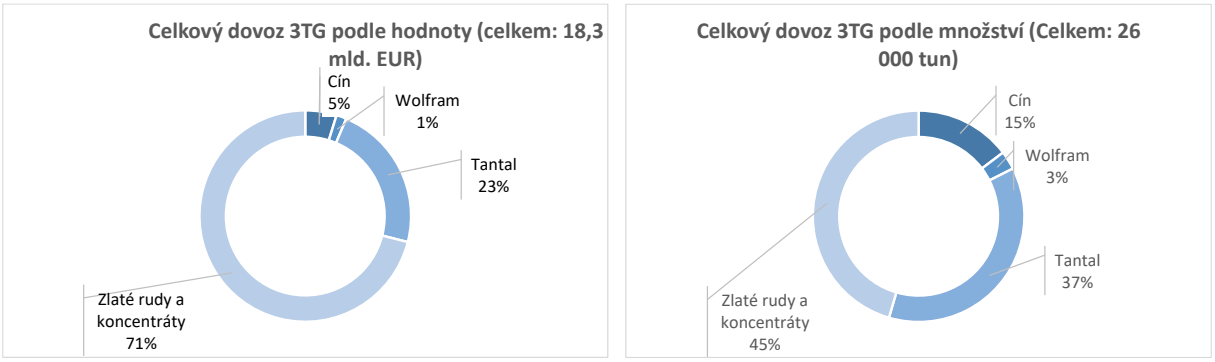
[4] Seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí poskytnutý v rámci externího posudku a informace uvedené na internetových stránkách vyhrazených pro tento seznam nepředstavují oficiální stanovisko Evropské komise nebo EU ohledně toho, zda určitý region nebo oblast je či není oblastí postiženou konfliktem nebo vysoce rizikovou oblasti ve smyslu čl. 2 písm. f) nařízení (EU) 2017/821.

[5] Čl. 17 odst. 1 nařízení.

[6] Případové studie na místě byly provedeny v Kolumbii a Demokratické republice Kongo. Obě země jsou uvedeny na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí a jsou klíčovými hráči na trhu s 3TG s aktivní produkcí všech nerostných surovin / kovů, a to v různém rozsahu.

Z hlediska množství činil celkový dovoz 26 000 tun, z čehož 45 % tvořily zlaté rudy a koncentráty, 37 % tantal, 15 % cín a 3 % wolfram (včetně nerostných surovin obsahujících tyto kovy).

Obrázek 1 – Dovoz 3TG do EU-27 v roce 2023

Zdroj: ESTAT Comext
Poznámka: Na základě osmimístných kódů KN podle přílohy 1 nařízení

Jak je patrné z tabulky 1, pouze okrajový podíl přímého dovozu 3TG pochází ze zemí, jejichž oblasti jsou uvedeny na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí.

Tabulka 1 – Původ dovozu 3TG do EU v roce 2023

Název položky	Celkový dovoz do EU (v tis. EUR)	Dovoz z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí (v tis. EUR)	Přímý dovoz z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí (v %)	Země s regiony zařazenými na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí	Pět hlavních zemí původu mimo oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti
Cín	875 963	12 808	1,46 %	Indie, Demokratická republika Kongo, Turecko, Afghánistán, Venezuela, Pákistán, Ukrajina, Zimbabwe, Nigérie, Filipíny, Egypt, Kolumbie, Burundi	Švýcarsko, Jihoafrická republika, Spojené království, Ekvádor, Kanada
Wolfram	282 892	2 929	1,04 %	Indie, Turecko, Filipíny, Egypt, Ukrajina, Pákistán	Jižní Korea, Japonsko, Čína, USA, Jižní Afrika
Tantal	4 136 535	1 616	0,04 %	Venezuela, Indie, Ukrajina, Turecko, Filipíny, Kolumbie, Nigérie, Mosambik	Indonésie, Brazílie, Čína, Peru, Bolívie
Zlaté rudy a koncentráty	12 992 874	628 175	4,83 %	Indie, Demokratická republika Kongo, Turecko, Afghánistán, Venezuela, Pákistán, Ukrajina, Zimbabwe, Nigérie, Filipíny, Egypt, Kolumbie, Burundi	Čína, USA, Vietnam, Jižní Korea, Kanada

Zdroj: ESTAT Comext
Poznámka: Na základě osmimístných kódů KN podle přílohy 1 nařízení

K přezkoumání dopadů nařízení na místě v zemích produkce 3TG se zaměřením na oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti byly vybrány Demokratická republika Kongo (regiony Kinshasa a Kindu) a Kolumbie (regiony Bogotá a Medellín), které byly podrobeny hloubkovému posouzení na místě. Tyto dvě země byly vybrány tak, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi relevancí, proveditelností a zeměpisným zastoupením a zároveň bylo zajištěno pokrytí všech čtyř nerostných surovin / kovů spadajících do oblasti působnosti nařízení.

Externí studie dále prostřednictvím sekundárního výzkumu zkoumala dopady v oblastech zařazených na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí v Africe, Latinské Americe a Asii – konkrétně v Burkině Faso, Burundi, Nigérii, Jižním Súdánu, Venezuele, Indii a Myanmaru. V neposlední řadě byly součástí posouzení na základě podkladů také důležité země tranzitu 3TG, zejména Rwanda a Spojené arabské emiráty (SAE), s cílem poskytnout ucelenější pohled na celosvětové dopady nařízení.

Výběr těchto konkrétních zemí pro hloubkové posouzení na základě podkladů není výsledkem srovnání s jinými zeměmi, které rovněž mají oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti zařazené na seznam.

a. Terénní výzkum v **Demokratické republice Kongo**

Demokratická republika Kongo (DRK) představuje s ohledem na nerostné suroviny pocházející z konfliktních oblastí ústřední místo od doby, kdy se tento pojem před více než dvaceti lety objevil, a to kvůli velkým zásobám 3TG a dobře zdokumentovaným rizikům spojeným s ozbrojenými konflikty a souvisejícím závažným porušováním lidských práv v dodavatelských řetězcích 3TG. Na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí je zařazeno celé území DRK[7]. Hlavní problémy způsobuje rozšířenost neprůmyslové těžby malého rozsahu, neboť družstva jsou často nedostatečně formalizovaná a jsou vystavena významným rizikům a zneužívání v podobě nucené práce, vykořisťování ozbrojenými skupinami (úplatkářství, praní peněz) a podvodného zkreslování původu nerostných surovin. Tato rizika jsou často označována jako rizika uvedená v „příloze II pokynů OECD pro náležitou péči“[8]. Konkrétně u zlata pocházejícího z neprůmyslové těžby v současné době neexistuje žádný rozsáhlý program sledovatelnosti, což ztěžuje provádění náležité péče v předvýrobní části dodavatelského řetězce a zodpovědné získávání certifikovaného zlata pro evropský trh.

Tabulka 2 – Vývoz 3TG z DRK v roce 2022

Název položky	Vývoz celkem (v tis. EUR)	Hlavní země dovozu	Podíl EU
Cín	19 533	Izrael, Spojené arabské emiráty	0 %
Wolfram	3 162	Spojené arabské emiráty, Thajsko, Malajsie, Hongkong, EU	3 %

[7] Srov. oddíl III. 3. b.

[8] Rizika uvedená v příloze II jsou definována v pokynech OECD pro náležitou péči a jsou identifikována jako „významné nepříznivé dopady, které mohou být spojeny s těžbou nerostných surovin, obchodováním a nakládáním s nimi a jejich vývozem z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí“. Příloha II zahrnuje: jakékoli formy mučení, krutého, nelidského a ponižujícího zacházení; jakékoli formy nucené nebo povinné práce, nejhorší formy dětské práce; jiné hrubé porušování lidských práv a zneužívání, jako je všeobecně rozšířené sexuální násilí; válečné zločiny nebo jiné závažné porušování mezinárodního humanitárního práva, zločiny proti lidskosti nebo genocidu.

Tantal	38 154	Hongkong, Spojené arabské emiráty, Čína, Thajsko, EU	7 %
Zlaté rudy a koncentráty	685 084	Jihoafrická republika, Spojené arabské emiráty, Burundi, Rwanda, Uganda	0 %

Zdroj: OSN Comtrade
Poznámky: na základě kódů HS6 podle přílohy 1 nařízení

Studie zjistila určité pozitivní dopady (ačkoli je nelze přímo přičítat nařízení), pokud jde o větší informovanost a využívání postupů náležité péče, včetně pokynů OECD pro náležitou péči, z nichž nařízení vychází. Výsledky terénního výzkumu však také ukazují, že povědomí konkrétně o nařízení je v DRK obecně nízké, což má za následek nedostatek prokazatelného přímého dopadu. Nicméně znalost rámce OECD zahrnujícího pět kroků, z něhož nařízení vychází, je mnohem rozšířenější. Dotazované zúčastněné strany si byly vědomy požadavků na náležitou péči stanovených v pokynech OECD pro náležitou péči a nutnosti dodržovat americký Dodd-Frankův zákon[9], který se zaměřuje konkrétně na DRK a sousední země.

b. Terénní výzkum v **Kolumbii**

Kolumbie je členem OECD od roku 2020[10]. V zemi se těží velké množství zlata, přičemž byly zjištěny souvislosti s riziky uvedenými v příloze II, jako je produkce zlata pro nestátní ozbrojené skupiny, obchod s drogami a nelegální těžba[11]. Na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí jsou zařazeny kolumbijské *departementy* Antioquia, Arauca, Bolívar, Cauca, Nariño, Norte de Santander a Valle del Cauca. V červenci 2022 přijala Kolumbie zákon č. 2250, který stanoví vnitrostátní regulační základ pro náležitou péči s ohledem na 3TG (a také stříbro a platinu). Kolumbijská vláda navíc uskutečňuje řadu iniciativ, které odrážejí cíle různých aspektů pokynů OECD pro náležitou péči, a tudíž i nařízení, třebaže tyto iniciativy nejsou výslovně a důsledně formulovány jako náležitá péče. Jedním z takových příkladů je formalizace neprůmyslové těžby malého rozsahu, jelikož těžební komunity podílející se na této těžbě jsou obzvláště vystaveny rizikům uvedeným v příloze II. Externí studie dále zdůraznila úsilí skupin, jako je Alliance for Responsible Mining (ARM) a švýcarská iniciativa Better Gold, o podporu zodpovědného získávání zlata v kolumbijském odvětví neprůmyslové těžby zlata v malém rozsahu.

Zúčastněné strany v Kolumbii, s nimiž byly vedeny konzultace, poukázaly na skutečnost, že určit náklady přímo spojené s nařízením není možné vzhledem k nízkému objemu přímého vývozu z Kolumbie do EU[12].

Tabulka 3 – Vývoz 3TG z Kolumbie v roce 2022

Název položky	Vývoz celkem (v tis. EUR)	Hlavní země dovozu	Podíl EU

[9] Článek 1502 amerického Dodd-Frankova zákona o reformě finančních trhů a ochraně spotřebitele z roku 2010 vyžaduje, aby společnosti kótované na burze v USA zveřejňovaly, zda používají 3TG a zda tyto nerostné suroviny pocházejí z DKR nebo sousední země.
[10] OECD, „Kolumbie“.
[11] Frédéric Massé & Philippe Le Billon (2017), „Gold mining in Colombia, post- war crime and the peace agreement with the FARC“ (Těžba zlata v Kolumbii, poválečná trestná činnost a mírová dohoda s FARC), *Third World Thematics.*
[12] Rozhovor s odborníkem na zlato z občanské společnosti, 24. dubna 2023.

Cín*	3 621	Čína, Trinidad a Tobago, Ekvádor	0 %
Wolfram^	25	Peru, Ekvádor, Mexiko	0 %
Oxidy a hydroxidy wolframu a cínu	87	EU, Panama	93 %
Tantal	5	Argentina	0 %
Zlaté rudy a koncentráty	2 976 472	USA, EU, svobodná pásma, Indie, Spojené arabské emiráty	16 %

Zdroj: OSN Comtrade
Poznámky: na základě kódů HS6 podle přílohy 1 nařízení
* S výjimkou oxidů a hydroxidů cínu (KN 2825 90 85)
^ S výjimkou oxidů a hydroxidů wolframu (KN 2825 90 40)

Výsledky terénní práce ukázaly, že povědomí konkrétně o nařízení je v Kolumbii omezené, což má za následek neexistenci zjistitelného přímého dopadu. Zúčastněné strany, s nimiž byly vedeny rozhovory, však byly obeznámeny s pokyny OECD pro náležitou péči, což je povzbudivé vzhledem ke skutečnosti, že jedním z hlavních cílů nařízení je zajistit, aby unijní dovozci 3TG prováděli náležitou péči způsobem, který je v souladu s příslušnými pokyny OECD. Koncepce sledovatelnosti dodavatelského řetězce se v kolumbijském odvětví zlata ujala zejména mezi hospodářskými subjekty a orgány veřejné správy.

c. Dokumentární případové studie

Externí studie, která podpořila přezkum Komise, poukázala na níže uvedené problémy v zemích vybraných pro přezkum podkladů.

V **Burkině Faso** patří mezi rizika uvedená v příloze II, která byla zjištěna v odvětví zlata, úplatkářství, podvodné zkreslování informací, praní peněz a neplacení daní, přímá nebo nepřímá podpora nestátních ozbrojených skupin a zapojení veřejných bezpečnostních sil. Na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí je zařazeno osm regionů země. Během rozhovorů s klíčovými zúčastněnými stranami v Burkině Faso, které byly provedeny pro účely této studie, se ukázalo, že povědomí o existenci nařízení je omezené. Pokud jde o priority zodpovědného získávání zdrojů, většina dotazovaných se zaměřila na problematiku znečištění rtutí spojenou s těžbou zlata. Z provedených rozhovorů vyplývá, že ke zvýšení povědomí o účelu a fungování nařízení by byla zapotřebí větší osvětová činnost. Delegace EU v Ouagadougou podporuje neprůmyslovou těžbu zlata, mimo jiné v rámci projektu „*Foundations for Peace*“.

Burundi je zařazeno na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Na formálnost a legálnost těžebního průmyslu v zemi měl negativní vliv zákaz vývozu zlata pro soukromé obchodníky z roku 2019, který potenciálně přispěl k nárůstu nelegálního vývozu zlata. Podle oslovených zúčastněných stran v současnosti v zemi působí pouze několik málo zahraničních společností, převážně čínského a ruského původu, a žádná z nich nevyváží přímo do EU. Dostupnost údajů o těžbě je mimoto velmi omezená. Studie nezjistila žádné důkazy o přímém dopadu nařízení na místě.

Na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí je uvedeno šest federálních států **Nigérie**. Těžební průmysl je v Nigérii v současné době v počátcích

a vyznačuje se poměrně omezenou produkcí nerostných surovin 3TG, s výjimkou tantalu. Nigérie se na celosvětové produkci tantalu podílí přibližně 13 %[13]. Hlavní rizika uvedená v příloze II však představují nelegální těžba zlata a pašování, zejména v severozápadních regionech země (stát Zamfara). Těžební průmysl dosud nepatřil mezi prioritní odvětví v rámci partnerství EU s Nigérií, a proto v zemi neexistují přímé závazky na základě nařízení. Nepřímo, prostřednictvím podpory EU pro integrovaný národní finanční rámec (INFF) a související práce na fiskálním federalismu, je však podporován rozvoj rámce pro silné odvětví nerostných surovin (včetně formalizace odvětví a reformy tvorby příjmů).

Hlavními přírodními zdroji, které se těží ve **Rwandě**, jsou 3TG a drahokamy[14]. Pás ložisek 3T, který se rozprostírá od východní části Demokratické republiky Kongo přes Rwandu až do Burundi, představuje 51 % celosvětových zásob tantalu a Rwanda se podle vlastních statistik podílí na celosvětové produkci 28 %, zejména ve formě koncentrátů[15]. Ačkoli na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí není uveden žádný region Rwandy, je tato země důležitá pro těžbu a tranzit 3TG, přičemž jejich část by mohla být podle mezinárodních zdrojů pašována přes hranice z DRK[16]. EU v současné době podporuje zodpovědné získávání zdrojů, zavádění mezinárodních standardů sociální a environmentální ochrany a plnění cílů udržitelného rozvoje ve Rwandě prostřednictvím projektu nazvaného *Udržitelný rozvoj těžebního průmyslu ve Rwandě*[17]. Kromě tohoto projektu nebylo možné ve Rwandě zjistit žádné dopady přímo související s nařízením. V minulém desetiletí však rwandská vláda zavedla řadu legislativních iniciativ a schválila systémy náležité péče pro průmyslová odvětví, aby zmírnila negativní rizika spojená s průzkumem a zpracováním nerostných surovin. Tato opatření odrážejí širší úsilí o podporu náležité péče v zemi, přičemž jeho součástí je i nařízení.

Na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí je zařazeno osm **jihosúdánských** regionů. Z rozhovorů uskutečněných v zemi vyplynulo, že nelegální těžba je v odvětví zlata velmi rozšířená a provádějí ji převážně neregistrovaní neprůmysloví těžaři. Mimoto je vlastnictví společností působících v tomto odvětví značně netransparentní. Pokud jde o nařízení, v zemi nebyly dosud zjištěny žádné projekty týkající se zodpovědného získávání zdrojů nebo nerostných surovin pocházejících z konfliktních oblastí. Mnoho zúčastněných stran v rozhovorech navíc tvrdilo, že náležitá péče a zodpovědné získávání zdrojů v odvětví zlata zřejmě nepatří mezi vládní priority.

Ve **Venezuele** existuje mnoho rizik spojených s těžbou zlata a celá země je zařazena na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Neexistence oficiálních statistik

[13] EITI (2022), „Mission critical: Strengthening governance of mineral value chains for the energy transition“ (Kritická mise: Posílení správy hodnotových řetězců nerostných surovin pro transformaci energetiky), https://eiti.org/documents/mission-critical, s. 99.

[14] Významná ložiska cínu byla nalezena v oblastech Rutongo, Musha a Ntunga. Ložiska tantalu se nacházejí především v oblastech Rutsiro, Muhanga, Kamonyi atd. Geologická sbírka RMB. Wolfram se nachází v oblastech Nyakabingo, Gifurwo a Bugarama. Zlato se těží především v severních a západních provinciích Rwandy, Miyove, Nyungwe a Birambo. Těžba v Africe, https://www.rmb.gov.rw/index.php?eID=dumpFile&t=f&f=68168&token=bca415628ca0d601bb28468f283b98d21a6986c1

[15] Barreto et al., „Economic Contributions of Artisanal and Small-Scale Mining in Rwanda: Tin, Tantalum and Tungsten“ (Hospodářské přínosy neprůmyslové těžby malého rozsahu ve Rwandě: cín, tantal a wolfram).

[16] Rada bezpečnosti OSN, Midterm report of the Group of Experts submitted in accordance with paragraph 6 of resolution 2688 (2023) (Zpráva skupiny odborníků v polovině období předložená podle bodu 6 rezoluce 2688 (2023), S/2023/990.

[17] Delegace Evropské unie ve Rwandě, „EU and Germany Join Forces to Boost Rwanda's Mining Sector“ (EU a Německo spojily své síly, aby podpořily rwandský těžební průmysl), 30. června 2023.

navíc znamená vysokou míru neprůhlednosti v tomto odvětví[18]. Podle konzultovaných zdrojů se údajně velké množství venezuelského zlata pašuje do sousedních zemí, jako je Kolumbie, Brazílie, Surinam a Guyana. Kromě této externí studie nebyly zjištěny žádné další existující studie, které by hodnotily dopad nařízení ve Venezuele. Studie nedokázala určit jakékoli snahy vlády o zavedení opatření náležité péče nebo legislativních změn v těžebním zákoně či jiných vnitrostátních právních předpisech v důsledku nařízení. Mezi akademickými a výzkumnými pracovníky existuje určitá míra povědomí o nařízení, organizace občanské společnosti ani oslovení odborníci na těžbu však o nařízení nevěděli[19]. Proto nebylo možné posoudit žádné dopady na místě, které by bylo možné přičíst přímo nařízení.

Indie je druhým největším spotřebitelem zlata (po Číně) a v roce 2022 dosáhla její spotřeba 774 tun. Vzhledem k nedostatečné domácí nabídce je poptávka uspokojována především dovozem, často přes SAE, což představuje riziko (viz níže podrobnější informace o obavách souvisejících se zodpovědným získáváním zdrojů ze SAE). V letech 2022–2023 se místní těžba podílela na dodávkách zlata přibližně 1,5 %, zatímco recyklace představovala přibližně 14 %[20]. Nejčastěji identifikovaným rizikem v indickém odvětví zlata je pašování, které je spojeno s neplacením daní a poplatků státu a s praním peněz. Na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí figurují dva státy – Čhattísgarh a Džammú a Kašmír. Ze zjištění externí studie vyplývá, že v Indii existuje určité povědomí o nařízení, zejména v rámci některých organizací působících v zemi, jako je Světová rada pro zlato, Gems and Jewellery Export Promotion Council (Rada pro podporu vývozu drahokamů a šperků) nebo India Bullion And Jewellery Association (Indická asociace pro drahé kovy a šperky).

V **Myanmaru** je odvětví cínu plně pod kontrolou vysokých úředníků junty, což ztěžuje jakékoli posouzení produkce a obchodu. V roce 2021 odhady uváděly produkci přibližně 29 000 tun ročně; s více než 700 000 tunami ve formě zásob. Myanmar je tak čtvrtým největším producentem cínu a nacházejí se zde třetí největší zásoby cínu na světě[21]. Většina produkce země končí v čínských rafineriích. International Tin Association (Mezinárodní asociace cínu) označuje za jednoho z hlavních příjemců cínu z Myanmaru čínskou společnost Yunnan Tin Company. Na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí je uvedeno patnáct z celkem 21 správních oblastí Myanmaru. Zjištění externí studie naznačují, že povědomí o nařízení je v Myanmaru zanedbatelné a nebylo možné potvrdit žádné dopady na místě, jež by bylo možné přičíst přímo nařízení. Většina dotazovaných se v Myanmaru zaměřila na problematiku politické nestability a násilí a požadavky náležité péče se výslovně nezabývala.

Spojené arabské emiráty nejsou producentem žádné z nerostných surovin, na něž se nařízení vztahuje, zaujímají však ústřední místo v obchodě se zlatem a jeho přeměně. Za čtyřicet let se země dostala z první stovky zemí dovážejících zlato do první desítky, přičemž výrazný nárůst zaznamenal dovoz z Afriky[22]. Některé zúčastněné strany v rozhovorech tvrdily, že přístup

[18] Wilson Center, „Exploiting Venezuela's Uncertain Future“ (Využívání nejisté budoucnosti Venezuely). OECD, „Gold Flows from Venezuela“ (Toky zlata z Venezuely).
[19] Rozhovory uskutečněné ve dnech 30. března 2023 a 5. dubna 2023.
[20] Indian Gold Policy Centre, „ 8th Annual Report 2022–2023“ (8. výroční zpráva za období 2022–2023), 26.
[21] Nicholas Gardiner et al., „Tin mining in Myanmar: Production and potential“ (Těžba cínu v Myanmaru: produkce a potenciál), *Resources Policy*, prosinec 2015.
[22] Carnegie Endowment for International Peace, https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/PageVittori_DubaiCorruption_final.pdf, 7. července 2020.

k jakýmkoli informacím o obchodu se zlatem v SAE je velmi obtížný. Panují všeobecné obavy, že požadavky na zodpovědné získávání zdrojů se zdají být nedostatečné, a to i přes nedávnou řadu příslušných iniciativ. Ministerstvo hospodářství SAE oznámilo, že v lednu 2024 vstoupí v platnost nové předpisy vztahující se na odvětví zlata, které jsou v souladu s pokyny OECD pro náležitou péči. Ačkoli v SAE nebylo možné určit dopady přímo související s nařízením a země není uvedena na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, hraje tato země významnou roli tranzitního uzlu, zejména pro zlato. Země je proto důležitá pro fungování a účinnost nařízení a obecně pro náležitou péči v tomto odvětví.

d. Závěry a doporučení:

Nařízení zavádí povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pouze pro unijní dovozce 3TG, a nemá tak přímý právní účinek na subjekty a procesy ve třetích zemích. Vzhledem k tomu je obtížné odlišit dopady a náklady nařízení EU ve třetích zemích od dopadů a nákladů vyplývajících ze širšího celosvětového úsilí o podporu náležité péče v dodavatelských řetězcích nerostných surovin. Nicméně je povzbudivé, že ve většině posuzovaných třetích zemí se mnoho subjektů v odvětví 3TG snaží zavádět náležitou péči podle pokynů OECD v souladu s cíli nařízení. Požadavky nařízení jsou součástí tohoto širšího ekosystému opatření náležité péče a odpovědného chování podniků, a lze je tudíž považovat za jeden z nástrojů přispívajících ke zlepšení náležité péče v dodavatelských řetězcích 3TG.

Studie odhalila potenciál ke zvýšení dopadu nařízení prostřednictvím větší angažovanosti EU v zemích produkce a tranzitu 3TG. Účinnost a fungování nařízení by bylo možné dále posílit větší osvětou, počínaje osvětovou činností delegací EU v zemích s oblastmi uvedenými na seznamu oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Místní skupiny zúčastněných stran projevily velký zájem a vstřícnost, pokud jde o nařízení. Další zapojení zúčastněných stran, které se podílejí na produkci a obchodu s 3TG v zemích s oblastmi postiženými konfliktem a vysoce rizikovými oblastmi, proto představuje významnou příležitost k posílení dopadu nařízení.

2. Dopad na hospodářské subjekty EU

a. Využívání náležité péče hospodářskými subjekty EU, včetně subjektů v povýrobní části dodavatelského řetězce

Z posouzení vyplývá, že v době vstupu nařízení v platnost měli unijní dovozci a hospodářské subjekty v povýrobní části dodavatelského řetězce různou úroveň povědomí o náležité péči v závislosti na své roli v dodavatelském řetězci 3TG a na velikosti společnosti. Zapojení do mezinárodního obchodu s 3TG, na který se od roku 2010 vztahuje americký Dodd-Frankův zákon, silně ovlivnilo povědomí společností o zásadách náležité péče a o způsobu jejich uplatňování.

Mnozí unijní dovozci, kteří byli poprvé seznámeni s náležitou péčí prostřednictvím nařízení, byli o svých povinnostech informováni prostřednictvím kontaktů s příslušnými orgány členských států. Pozitivním výsledkem studie byla skutečnost, že společnosti díky kontaktům s příslušnými orgány členských států postupně zlepšují plnění svých povinností náležité péče podle nařízení. Příslušné orgány členských států zdůrazňují, že je třeba pokračovat ve zvyšování povědomí hospodářských subjektů o podrobných požadavcích nařízení. Zatímco některé malé

a střední podniky uvedly, že se potýkají s obtížemi při provádění externího ověřování třetí stranou, většina konzultovaných unijních dovozců, na něž se vztahují požadavky náležité péče podle nařízení, se spoléhá na systémy náležité péče v dodavatelském řetězci. To naznačuje, že případné uznání takových systémů, které splňují požadavky, ze strany Komise by dovozcům usnadnilo dodržování příslušných požadavků a ovlivnilo by zkušenosti mnoha společností s nařízením (podrobnosti srov. oddíl „3. Doprovodná opatření“).

Využívání náležité péče a úroveň dodržování předpisů hospodářskými subjekty EU se v jednotlivých členských státech liší. Hlavní zjištěné nedostatky se týkají nedostatečných informací o povinnostech v oblasti systému řízení a řízení rizik, neúplných auditních zpráv, nedostatků při plnění povinností v oblasti zveřejňování a podávání zpráv a nesrovnalostí mezi vykazovanými objemy dovozu a celními údaji. Jedním z dalších klíčových problémů je obecný nedostatek kvalifikovaných auditorů v celé EU a nedostatek auditů, které by splňovaly příslušné požadavky nařízení. Názory dotazovaných na náklady na dodržování předpisů se značně lišily. Na straně jedné je náležitá péče v odvětví kovů a nerostných surovin stále více běžnou normou a nařízení je v souladu s mnoha standardními obchodními postupy. Na straně druhé společnosti objasnily, že administrativní zátěž a náklady na audit v souvislosti s dodržováním předpisů mohou být poměrně značné, zejména pro malé a střední podniky. Bylo odhadnuto, že se náklady na audit pohybují v rozmezí 8 000 EUR až 10 000 EUR, což pro malé a střední podniky představuje značný výdaj. Společnosti (a příslušné orgány členských států, viz níže) zároveň uváděly, že by tyto náklady mohlo výrazně snížit případné uznání režimů a možný seznam zodpovědných subjektů zabývajících se tavením uznaných EU.

Ačkoli nařízení stanoví povinnosti náležité péče pouze pro unijní dovozce kovů a nerostných surovin jako takové, existují náznaky, že hospodářské subjekty, které působí dále v povýrobní části hodnotového řetězce, rovněž postupují v úsilí o náležitou péči. Aby bylo možné posoudit, zda společnosti v povýrobní části dodavatelského řetězce uplatňují náležitou péči, připravuje Komise dobrovolný online nástroj pro společnosti v povýrobní části dodavatelského řetězce, který by zveřejňoval informace o jejich postupech náležité péče, a to informační systém pro zodpovědné nakládání s nerostnými surovinami – ReMIS, jehož spuštění se očekává ve druhém pololetí roku 2024 (srov. oddíl „3. Doprovodná opatření“).

b. Prosazování nařízení příslušnými orgány členských států

Nařízení vyžaduje, aby příslušné orgány členských států prováděly u hospodářských subjektů „vhodné následné kontroly dodržování“. Analýza provedená pro účely tohoto přezkumu ukázala, že příslušné orgány členských států mají různé kapacity, přidělené zdroje a odborné znalosti, pokud jde o suroviny, průmyslové procesy a audit. V důsledku toho mají různou schopnost provádět následné kontroly a přijímat příslušná opatření. Obecně lze říci, že po provedení pouze prvního kola ročních následných kontrol dodržování jsou zjištění příslušných orgánů členských států omezená. Několik členských států poznamenalo, že je zapotřebí více času, aby bylo možné získat přehled o struktuře dovozu a případném obcházení a získat jasnější představu založenou na relevantních údajích.

Podle čl. 17 odst. 1 nařízení předloží členské státy Komisi do 30. června každého roku zprávu o provádění nařízení. Nejnovější zjištění ze zpráv příslušných orgánů členských států, která jsou zahrnuta do tohoto přezkumu, se proto datují k 30. červnu 2023 a zahrnují kontroly

provedené v roce 2022. Je důležité poznamenat, že po provedení pouze prvního kola každoročních následných kontrol dodržování jsou zjištění příslušných orgánů členských států omezená.

Informace předložené Komisi prostřednictvím výročních zpráv příslušných orgánů členských států o provádění nařízení potvrzují, že v roce 2021 příslušné orgány členských států zahájily osvětovou činnost, informační setkání pro hospodářské subjekty a přípravy na následné kontroly. Stále více příslušných orgánů členských států začalo v roce 2022 provádět následné kontroly dodržování, z nichž mnohé měly být ukončeny v roce 2023. Ke dni 30. června 2023 obdržela Komise zprávy o provádění od 22 z 27 členských států.

Následné kontroly již plánovalo nebo začalo provádět 12 z 22 členských států: Belgie, Bulharsko, Česko, Dánsko, Finsko, Francie (pilotní kontroly), Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Rakousko a Španělsko. V Polsku nebyly následné kontroly zahájeny, neboť pro ně nebyl dosud vytvořen legislativní základ v polském vnitrostátním právu[23]. Portugalsko oznámilo, že následné kontroly zahájí ve druhém pololetí roku 2023. Následné kontroly v ostatních členských státech nebyly provedeny, jelikož nebyli zjištěni žádní dovozci, kteří by překročili prahové hodnoty objemu dovozu stanovené v nařízení.

V roce 2022 bylo na základě celních údajů poskytnutých členskými státy, které podávají zprávy, určeno 8 286 unijních dovozců nerostných surovin a kovů s obsahem 3TG, z nichž 477 (6 %) dováželo množství rovnající se ročním prahovým hodnotám objemu či větší množství. Prahové hodnoty byly stanoveny tak, aby bylo zajištěno, že zahrnutý dovoz odpovídá alespoň 95 % celkového objemu 3TG dováženého do EU (srov. oddíl III. 4. b). Mezi členskými státy existují velké rozdíly, pokud jde o počet dovozců, kteří spadají do oblasti působnosti nařízení.

Zjištění potvrzují, že se úroveň dodržování předpisů značně liší a některé členské státy neoznámily žádná přesvědčivá zjištění týkající se následných kontrol dodržování, a to z mnoha důvodů, včetně probíhajícího vývoje jejich systému interních auditů, pověření příslušného orgánu nebo kvůli skutečnosti, že příslušné celní údaje obdržely od svých celních orgánů teprve nedávno.

Pokud jde o provádění ze strany příslušných orgánů členských států, externí studie i výroční zprávy příslušných orgánů členských států o provádění nařízení poukazují na řadu problémů. Členské státy uvedly, že většina unijních dovozců, na něž se vztahují požadavky náležité péče podle nařízení, se spoléhá na systémy náležité péče v dodavatelském řetězci, které jim mohou dodržování nařízení usnadnit. Tento usnadňující prvek však zatím nelze použít, neboť Komise dosud žádný takový systém neuznala (srov. oddíl III 3.a). Dalším problémem, na který upozorňují zejména menší členské státy, je nedostatečná kapacita a zdroje příslušných orgánů členských států pro prosazování nařízení. Příslušné orgány členských států vyjádřily podporu další výměně osvědčených postupů a vzájemné koordinaci. Příslušné orgány členských států upozornily rovněž na řadu rizik souvisejících s dovozem zlata do Unie (srov. oddíl III 4.e), jakož i na problémy se sledovatelností, které představují materiály v recyklované podobě nebo hotové výrobky, jež v současné době do oblasti působnosti nařízení nespadají, zejména

[23] Polská vláda přijala zákon o způsobech provádění nařízení dne 12. března 2024.

v odvětví zlata, kde může být recyklace spojena s materiály pocházejícími z konfliktních oblastí.

Podle čl. 10 odst. 3 odpovídají členské státy za jednotné provádění nařízení. Aby Komise usnadnila výměnu informací mezi členskými státy a podpořila jednotné provádění nařízení, zavedla příslušné nástroje, zejména čtvrtletní zasedání odborné skupiny pro zodpovědné získávání cínu, tantalu, wolframu a zlata (odborná skupina pro 3TG), jakož i probíhající práce na vytvoření platformy pro zabezpečenou výměnu příslušných celních údajů mezi členskými státy (systém sledování zodpovědného získávání nerostných surovin). Externí přezkumná studie označila odbornou skupinu pro 3TG za účinnou platformu pro setkávání příslušných orgánů členských států a Komise, výměnu informací a větší sbližování v oblasti prosazování.

Probíhající práce na platformě pro výměnu celních údajů, která je v současnosti v pilotní fázi, může podpořit výměnu údajů mezi členskými státy, jejímž cílem je sledovat praktiky obcházení ze strany unijních dovozců a těmto praktikám předcházet. Platforma konkrétně členským státům umožní sdílet a konzultovat celní informace týkající se společností dovážejících nerostné suroviny a kovy, na něž se vztahuje nařízení, aby se minimalizovalo riziko toho, že dovozci rozdělí zásilky a dovezou je přes různé členské státy, aby nepřekročili platné prahové hodnoty objemu dovozu stanovené nařízením.

3. Doprovodná opatření k nařízení

Tento oddíl zkoumá fungování a účinnost různých nástrojů na podporu provádění nařízení. Tyto nástroje jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 4 – Přehled nástrojů na podporu provádění nařízení

Nástroje na podporu provádění	Odkaz v nařízení / popis
a. Systémy náležité péče v dodavatelském řetězci a seznam zodpovědných subjektů zabývajících se tavením a rafinací („bílá listina EU“)	14. bod odůvodnění a článek 8 nařízení, 16. bod odůvodnění a článek 9 nařízení
b. Seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí	Ustanovení čl. 14 odst. 2 nařízení; doporučení Komise (EU) 2018/1149 ze dne 10. srpna 2018; metodika a seznam, které vypracovala a pravidelně aktualizuje společnost RAND Europe: Oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti (cahraslist.net)
c. Evropské partnerství pro zodpovědné získávání nerostných surovin	Založené v roce 2016 jako iniciativa zahrnující více zúčastněných stran, která realizuje projekty v odvětví neprůmyslové těžby 3TG v malém rozsahu. Fórum mezi

	průmyslem, vládami a občanskou společností. https://europeanpartnership-responsibleminerals.eu/
d. Další opatření uvedená ve společném sdělení ze dne 5. března 2014[24]	Politické dialogy se třetími zeměmi, diplomacie v oblasti surovin, rozvojová spolupráce se třetími zeměmi. Od roku 2021 strategická partnerství se třetími zeměmi v oblasti surovin[25].
e. Informační systém pro zodpovědné nakládání s nerostnými surovinami (ReMIS)	Dobrovolný online nástroj pro společnosti působící v povýrobní části dodavatelského řetězce, který umožňuje zveřejňovat informace o jejich postupech náležité péče. Nástroj je technicky připraven ke spuštění a Komise dokončuje s členskými státy dohody o ochraně údajů před tím, než bude systém ReMIS zpřístupněn veřejnosti.
f. Due Diligence Ready! portál	Nástroj Due Diligence Ready! vyvinutý Komisí, který se zaměřuje zejména na malé a střední podniky, je funkční a používá se jako podpůrný nástroj v úsilí o pochopení a zavádění náležité péče. Portál malým a středním podnikům umožňuje: • dozvědět se o výhodách, které jim může přinést náležitá péče v jejich dodavatelských řetězcích • pochopit, posoudit a zmírnit rizika a dopady ve svých dodavatelských řetězcích v souvislosti se zodpovědným získáváním zdrojů • pochopit a uplatňovat pokyny OECD pro náležitou péči a naučit se, jak provádět náležitou péči při zodpovědném získávání nerostných surovin (pokyny OECD pro náležitou péči se vztahují na všechny nerostné suroviny). Výzkum a zúčastněné strany, s nimiž byly vedeny rozhovory, poukázaly na potřebu větší postupné a cílené podpory poskytované prostřednictvím tohoto nástroje. https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready_en

[24] SPOLEČNÉ SDĚLENÍ EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Zodpovědné získávání nerostných surovin pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí – Úsilí o vytvoření integrovaného přístupu EU, JOIN/2014/08 final.

[25] Diplomacie v oblasti surovin – Evropská komise (europa.eu)

a. Uznávání systémů náležité péče a „bílá listina“ EU

Nařízení uznává, že systémy náležité péče mohou unijním dovozcům usnadnit dodržování požadavků nařízení. Podle článků 3 a 8 přijme Komise prováděcí akty, kterými uzná systémy náležité péče v dodavatelském řetězci na základě žádostí vlastníků systémů. Proces posuzování a kritéria pro případné uznání systémů jsou popsány v nařízení v přenesené pravomoci[26], které vychází z metodiky vypracované OECD pro posuzování systémů náležité péče v oblasti nerostných surovin, čímž se zajistí, že tyto systémy budou účinně splňovat normy nařízení.

V současné době se posuzuje pět systémů, které mají být uznány, přičemž dosud nebyl uznán žádný systém. Posouzení jsou založena na hloubkovém přezkumu dokumentace, rozhovorech se zúčastněnými stranami zapojenými do systémů a na ověřování na místě, tzv. „stínových auditech“. Zkoumají se jak zásady a normy systémů, tak i způsob jejich provádění. Harmonogram posouzení, a zejména „stínových auditů“, byl silně ovlivněn pandemií COVID-19, což vedlo ke zpoždění procesů posuzování. Rozhodujícími faktory s ohledem na délku procesu uznávání jsou rovněž nezbytná přísnost kritérií, různé kroky postupu a nutnost provést důkladné posouzení, jakož i možnost opětovného podání žádosti.

Rozhovory se společnostmi potvrdily, že mnohé z nich jsou již členy systémů nebo své postupy těmto systémům přizpůsobují, třebaže ještě nejsou uznány. Ačkoli některé zúčastněné strany uvedly náklady na systémy náležité péče jako potenciální faktor omezující dodržování předpisů, odhadované náklady se zdají být pro mnoho subjektů finančně přiměřené.

Některé zúčastněné strany navíc upozornily na důležitost transparentnosti systémů. Systémy mohou usnadnit přístup k informacím o původu materiálů, aby se potvrdilo dodržování právních povinností stanovených nařízením. Nicméně při většině následných kontrol, které provedly příslušné orgány členských států u unijních dovozců účastnících se systémů náležité péče v dodavatelském řetězci, nemohli dovozci poskytnout orgánům informace o zemi původu, jak požaduje článek 4 nařízení. Je třeba dále podporovat užší spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány členských států, unijními dovozci a systémy, pokud jde o tyto výzvy v oblasti transparentnosti.

Je důležité zdůraznit, že bez ohledu na uznání těchto systémů jakožto nástroje pro snazší provádění nařízení nesou unijní dovozci i nadále individuální odpovědnost za plnění požadavků nařízení bez ohledu na to, zda jsou součástí uznaných systémů, či nikoli. Systémy tudíž mohou být nástrojem, který unijním dovozcům usnadňuje dodržování předpisů, nezbavuje je však jejich individuální odpovědnosti za provádění náležité péče.

Nařízení stanoví, že Komise přijme prováděcí akt, kterým se stanoví seznam zodpovědných subjektů zabývajících se tavením a rafinací podle článku 9 nařízení. Při sestavování seznamu Komise zohlední subjekty zabývající se tavením a rafinací, na něž se vztahují uznané systémy náležité péče, a informace poskytnuté členskými státy. Vzhledem k tomu, že doposud nebyly žádné systémy uznány, nebyl seznam EU ještě sestaven.

[26] Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/429 ze dne 11. ledna 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821, pokud jde o metodiku a kritéria posuzování a uznávání systémů náležité péče v dodavatelském řetězci týkajících se cínu, tantalu, wolframu a zlata (Úř. věst. L 75, 19.3.2019, s. 59).

b. Seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí

Nařízení předpokládá pomoc hospodářským subjektům při určování oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Podle článku 14 vypracovala Evropská komise nezávazné pokyny k určování oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí a dalších rizik v dodavatelském řetězci[27]. Rovněž pověřila společnost RAND Europe, aby poskytla externí posudek v podobě metodiky pro určení zemí, které mají být zařazeny na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, a orientační, demonstrativní a pravidelně aktualizovaný seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí[28]. Jak již bylo zdůrazněno v poznámce pod čarou č. 4, seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí poskytnutý v rámci externího posudku (a informace uvedené na internetových stránkách vyhrazených pro tento seznam) nepředstavuje oficiální stanovisko Evropské komise nebo EU ohledně toho, zda určitý region nebo oblast je či není oblastí postiženou konfliktem nebo vysoce rizikovou oblastí ve smyslu čl. 2 písm. f) nařízení (EU) 2017/821. Seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí nicméně představuje operativní nástroj, který slouží jako vodítko při zmírňování rizik a umožňuje společnostem uplatňovat náležitou péči v souladu s nařízením EU.

Zařazení určité oblasti na seznam jako oblasti postižené konfliktem a/nebo vysoce rizikové oblasti nezakazuje, neznamená ani nenaznačuje, že by se v této oblasti neměly provádět podnikatelské činnosti. Tento seznam umožňuje společnostem určit oblasti, ve kterých by měly provádět náležitou péči založenou na rizicích, aby mohly získávat nebo pokračovat v získávání 3TG pomocí postupů společnosti týkajících se náležité péče.

Společnosti dotazované v rámci externí studie potvrdily, že seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí je užitečným nástrojem při posuzování rizik regionálních konfliktů. Někteří respondenti uvádějí, že jej používají společně s dalšími seznamy pro oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti, jako je například seznam vypracovaný Iniciativou pro zodpovědnou těžbu nerostných surovin (Responsible Minerals Initiative, RMI). Další zúčastněné strany uváděly, že by se mohla zlepšit informovanost o seznamu. Rozhovory také potvrzují, že je důležité nadále zdůrazňovat orientační a demonstrativní charakter seznamu. Pokud jde o obsah seznamu, některé zúčastněné strany navrhly zvážit technické změny včetně četnosti aktualizace informací a aktualizace metodiky s cílem upřesnit zeměpisné oblasti a zvážit zařazení tranzitních zemí na seznam.

c. Evropské partnerství pro zodpovědné získávání nerostných surovin

Evropské partnerství pro zodpovědné získávání nerostných surovin bylo založeno v roce 2016 s cílem podpořit provádění připravovaného nařízení prostřednictvím i) zodpovědné produkce, ii) zodpovědného získávání zdrojů a iii) propojení produkce a získávání zdrojů. Toto partnerství, které je financováno převážně Evropskou komisí a některými členskými státy, je iniciativou mnoha zúčastněných stran a funguje jako fórum mezi průmyslem, vládami a občanskou společností. Jeho cílem je budovat kapacity v oblasti postupů náležité péče v celém dodavatelském řetězci 3TG.

[27] Doporučení Komise (EU) 2018/1149 ze dne 10. srpna 2018 *o nezávazných pokynech k určování oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí a jiných rizik v dodavatelském řetězci podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821* (Úř. věst. L 208, 17.8.2018, s. 94).

[28] Seznam je k dispozici na adrese https://www.cahraslist.net/

Partnerství má dva hlavní cíle. Prvním z nich je podpora malých a středních podniků při provádění náležité péče prostřednictvím nástrojů, jako je „kontrola náležité péče“, která poskytuje dotazník k posouzení souladu společností s pokyny OECD pro náležitou péči a nabízí konkrétní doporučení ke zlepšení postupů, a „Centrum náležité péče“, jež poskytuje individualizované informace k provádění náležité péče. Druhým cílem je podpořit neprůmyslovou těžbu malého rozsahu pro zodpovědnější produkci a přístup na formální trhy na vnitrostátní i mezinárodní úrovni. Za tímto účelem financuje partnerství projekty v oblastech postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastech a zaměřuje se na rozvíjení osvědčených postupů a spolupráce mezi účastníky dodavatelského řetězce 3TG s cílem posílit zodpovědné postupy[29].

V průběhu let získalo partnerství poznatky o náležité péči, poskytlo fórum pro diskuse mezi mnoha zúčastněnými stranami a potvrdilo přidanou hodnotu podpory náležité péče v předvýrobní části dodavatelského řetězce prostřednictvím projektů na místě. Dosahování výsledků, zejména od roku 2021, se výrazně zlepšilo. Zdá se, že partnerství je také lépe sladěno s prioritami EU.

Mezi oblasti, které je třeba dále zlepšit, patří potřeba rozšířit členskou základnu, diverzifikovat zdroje financování, zvýšit dosah do producentských zemí, posílit zaměření na udržitelnost a zvýšit kapacity v oblasti monitorování a hodnocení vlastních činností. Konzultace se zúčastněnými stranami rovněž zdůrazňují možnost usnadnit proces podávání žádostí o poskytnutí grantů v rámci partnerství pro organizace občanské společnosti a zúčastněné strany z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, dále školit místní účastníky dodavatelského řetězce v oblastech postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastech ohledně mechanismů náležité péče, případně společně s odvětvovými programy spolupráce, a rozšířit vazby mezi příjemci a hospodářskými subjekty.

d. Další opatření uvedená ve společném sdělení ze dne 5. března 2014 – diplomacie v oblasti surovin

Pokud jde o diplomacii v oblasti surovin a rozvojovou spolupráci nad rámec stávajících programů, jako je evropské partnerství pro zodpovědné získávání nerostných surovin, EU provedla řadu činností na podporu udržitelného rozvoje těžebního průmyslu v partnerských zemích. Tantal a wolfram, dva z materiálů, na něž se nařízení vztahuje, jsou rovněž uvedeny na seznamu kritických surovin EU, a proto spadají do širšího úsilí EU v oblasti kritických surovin. Jedním z klíčových příkladů takového úsilí, které je součástí vnějšího rozměru aktu o kritických surovinách[30], je práce vynaložená na uzavírání strategických partnerství v oblasti hodnotových řetězců surovin mezi Evropskou unií a třetími zeměmi.

Tato partnerství jsou založena na dvoustranném a nezávazném memorandu o porozumění a plánu konkrétních opatření, která mají být dohodnuta do šesti měsíců od uzavření memoranda. Klíčové pilíře těchto memorand o porozumění se zaměřují na prosazování standardů v oblasti životního prostředí, sociálních věcí a správy a řízení (ESG) a odpovědných těžebních postupů,

[29] V období 2017–2020 udělilo partnerství osmnáct grantů nebo jiných forem dotací na projekty s celkovými náklady ve výši 6 milionů EUR. Vybrány byly další tři pilotní projekty, které se začaly realizovat začátkem roku 2022, a v létě 2023 byla vyhlášena další výzva k předkládání návrhů.

[30] COM(2023)160 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:903d35cc-c4a2-11ed-a05c-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

mobilizaci finančních prostředků pro příslušnou infrastrukturu, budování kapacit, spolupráci v oblasti výzkumu a inovací a integraci hodnotových řetězců surovin prostřednictvím podpory zapojení podniků a udržitelných investic.

EU již podepsala partnerství s Argentinou, Austrálií, Kanadou, Chile, Demokratickou republikou Kongo, Grónskem, Kazachstánem, Namibií, Norskem, Rwandou, Ukrajinou, Uzbekistánem a Zambií a další partnerství, zejména s dalšími africkými zeměmi, se připravují.

Tato práce věnovaná strategickým partnerstvím doplňuje záměry společného sdělení ze dne 5. března 2014 a aktu o kritických surovinách a je v souladu s cílem podporovat zodpovědné získávání surovin. Tato práce je také podle potřeby podporována politickými dialogy, které EU vede se zeměmi důležitými z hlediska zodpovědných hodnotových řetězců nerostných surovin.

e. Informační systém pro zodpovědné nakládání s nerostnými surovinami (ReMIS)

Ačkoli nařízení nestanoví závazné povinnosti náležité péče pro hospodářské subjekty v povýrobní části dodavatelského řetězce, Komise vyhodnotí, jak tyto subjekty náležitou péči využívají (čl. 17 odst. 2 nařízení). Za účelem tohoto posouzení Komise zřizuje informační systém pro zodpovědné nakládání s nerostnými surovinami – ReMIS. Jedná se o dobrovolný online nástroj pro společnosti v povýrobní části dodavatelského řetězce, který umožňuje zveřejňovat informace o jejich postupech náležité péče. Systém ReMIS je technicky připraven ke spuštění a Komise dokončuje s členskými státy dohody o ochraně údajů. Jelikož systém ReMIS ještě nebyl spuštěn, nebylo možné v rámci tohoto prvního přezkumu komplexně posoudit, jak společnosti v povýrobní části dodavatelského řetězce využívají náležitou péči.

f. Portál „Due Diligence Ready!“

Komise speciálně vytvořila portál „Due Diligence Ready!“[31], aby pomohla společnostem zodpovědně získávat nerostné suroviny a kovy a případně plnit regulační požadavky, včetně nařízení (EU) 2017/821. Portál poskytuje obecné informace[32] o povinnostech náležité péče a také sadu nástrojů[33], které pomáhají s pracovním postupem náležité péče. Nabízí také webináře a vzdělávací materiály v PowerPointu[34] ke stažení v sedmi jazycích (angličtina, francouzština, němčina, italština, polština, portugalština a španělština). Portál mimoto poskytuje (nahrané) vzdělávací materiály, mimo jiné na základě virtuálního zasedání, které se konalo v červnu 2023 a bylo určeno malým a středním podnikům v Evropě a průmyslovým sdružením. Cílem tohoto virtuálního školení bylo:

- stanovit kontext nařízení EU s ohledem na cíle, oblast působnosti a současný stav;
- poskytnout malým a středním podnikům praktické vodítko k provádění náležité péče v jejich vlastních společnostech;
- zaměřit se na doporučení pro malé a střední podniky v Evropě, které se s největší pravděpodobností potýkají s omezenými zdroji na zavedení postupů náležité péče;
- připomenout podnikům nástroje, které jsou v odvětví k dispozici pro podporu, a skutečnost, že portál „Due Diligence Ready!“ má tyto nástroje shromáždit na jednom

[31] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready_en
[32] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/about_en
[33] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/due-diligence-toolbox_en
[34] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/training-and-events_en

místě, aby k nim podniky měly snadný přístup. Měl by také připomenout poradenskou službu pro malé a střední podniky, na kterou se podniky mohou obracet s dotazy.

V únoru 2023 bylo spuštěno bezplatné e-mailové poradenství[35], jehož prostřednictvím jsou k dispozici projektoví odborníci, kteří malým a středním podnikům dovážejícím 3TG vysvětlují a radí, jak provádět nařízení. Toto e-mailové poradenství je také k dispozici v sedmi jazycích.

Výzkum provedený pro účely externí studie o přezkumu nařízení, jakož i zúčastněné strany, s nimiž byly vedeny rozhovory, poukázaly zejména na význam cílené podpory prostřednictvím nástroje, který je neustále vylepšován a aktualizován.

4. Další prvky přezkumu, které mohou ovlivnit účinnost nařízení

Kromě prvků výslovně stanovených v článku o přezkumu nařízení se přezkum zabýval dalšími otázkami, jež mohou mít vliv na fungování a účinnost nařízení. Patří mezi ně posouzení stávajícího rozsahu nařízení (rizika související s prahovými hodnotami a nezákonným obchodem se zlatem), oblasti působnosti z hlediska nerostných surovin a rizik, na něž se vztahují povinnosti náležité péče, jakož i možné spojitosti s dalšími příslušnými právními předpisy EU v těžebním průmyslu (nařízení o bateriích, akt o kritických surovinách, směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti).

Prahové hodnoty objemu dovozu

Nařízení má celosvětovou působnost, tj. povinnosti náležité péče podléhá každý dovozce 3TG bez ohledu na původ, jehož roční objem dovozu přesahuje prahové hodnoty stanovené v příloze I. Dovozci, kteří těchto prahových hodnot nedosahují, nemají podle nařízení právní povinnost, jsou však vyzýváni k dobrovolnému provádění náležité péče. Prahové hodnoty v příloze byly stanoveny tak, aby bylo zajištěno, že zahrnutý dovoz odpovídá alespoň 95 % celkového objemu 3TG dovezeného do EU, aby se požadavky náležité péče vztahovaly na převážnou většinu dovozu a aby se zároveň zabránilo neodůvodněné administrativní zátěži malých a středních podniků a dovozců s malým objemem dovozu.

Zatímco externí studie dospěla k závěru, že prahové hodnoty mohou účinně dosáhnout cíle spočívajícího ve zbavení malých a středních podniků nadměrné administrativní zátěže, zúčastněné strany vyslovily obavy, že stávající prahové hodnoty mohou vést k obcházení ze strany unijních dovozců. Některé zúčastněné strany navíc vyjádřily obavy, že stanovené prahové hodnoty vylučují vysoce rizikový dovoz a osvobozují jej od požadavků náležité péče. Tato obava je zvláště relevantní v případě zlata, vzhledem k potenciálně vysoké peněžní hodnotě malého objemu dovozu, který nedosahuje prahových hodnot, a také vzhledem k tomu, že vysoce rizikový dovoz může být spojen i s relativně malým dováženým množstvím.

Tyto problémy je třeba pečlivě sledovat. V současnosti však nejsou k dispozici jednoznačné důkazy o praktikách obcházení (např. rozdělování dovozu mezi více dovozců, aby zůstal pod prahovými hodnotami), které by byly zjištěny v externí studii nebo které by příslušné orgány členských států oznámily Komisi. Komise a členské státy úzce spolupracují na zajištění

[35] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/due-diligence-ready/about_en#free-email-advisory

průběžného sledování struktury dovozu. Komise zejména připravuje nástroj IT, nástroj pro sledování zodpovědného získávání nerostných surovin, což je online platforma, která umožní zabezpečenou výměnu celních údajů mezi příslušnými orgány členských států.

Jelikož dosud nejsou k dispozici dostatečné údaje, dospěla studie k závěru, že je předčasné uvažovat o změně prahových hodnot nebo o revizi metodiky jejich výpočtu. Úsilí při provádění se proto zaměří na usnadnění výměny informací mezi příslušnými orgány členských států s cílem posílit monitorovací kapacity a kvantitativní poznatky ohledně údajů o přímém a nepřímém obchodu, investic a trendů v oblasti podílů na zisku; tím umožní hlubší analýzu možného dopadu prahových hodnot v budoucnu.

Nezákonný obchod se zlatem

Nařízení uznává, že nezákonný obchod nepřímo spojuje spotřebitele s konflikty, které mají závažné dopady na lidská práva mimo EU. Externí studie zdůrazňuje, že tranzitní uzly hrají roli v celosvětových dodavatelských řetězcích 3TG tím, že propojují zlato potenciálně pocházející z nelegálních zdrojů, s nímž se obchoduje, s trhem EU.

Problematika nezákonného obchodu, zejména se zlatem, je vzhledem k jeho charakteristickým vlastnostem mimořádně složitá a mnohorozměrná. Náležitá péče je jedním z nástrojů mezinárodního úsilí v boji proti pašování. V tomto ohledu existují nástroje, jako jsou systémy náležité péče a mechanismy sledovatelnosti, které pomáhají řešit rizika nezákonného obchodování v různých částech dodavatelského řetězce. Nástroje v rámci nařízení mohou hrát pozitivní roli v boji proti nezákonnému obchodu směřujícímu do EU. Například zařazení přeshraničních tranzitních zemí a dalších center dovážených nerostných surovin a kovů z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí na seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí by mohlo přispět k důkladnějšímu posouzení původu kovů / nerostných surovin ze strany kupujících.

Věcná působnost

Nařízení stanoví povinnosti náležité péče pro čtyři nerostné suroviny a kovy: cín, tantal, wolfram a zlato. Důvody této volby v době přijetí nařízení jsou tři. Za prvé, 3TG jsou čtyři nerostné suroviny, které jsou nejčastěji spojovány s ozbrojenými konflikty a souvisejícím porušováním lidských práv. Za druhé, nařízení vychází z dobře zavedených zásad pokynů OECD pro náležitou péči. Ačkoli se tyto pokyny v zásadě vztahují na všechny nerostné suroviny, obsahují dva dodatky týkající se konkrétně 3TG, jež jsou přizpůsobeny problémům spojeným se strukturou dodavatelských řetězců těchto čtyř nerostných surovin. Za třetí, oblast působnosti nařízení je v souladu s úsilím jiných partnerů – například USA mají rovněž právní předpisy týkající se nerostných surovin pocházejících z konfliktních oblastí: článek 1502 Dodd-Frankova zákona o reformě finančních trhů a ochraně spotřebitele z roku 2010 se týká stejných čtyř produktů, třebaže s užší zeměpisnou působností (jelikož se zaměřuje na Demokratickou republiku Kongo a sousední země).

Kromě 3TG mohou být s riziky souvisejícími s konflikty spojeny i další nerostné suroviny a kovy, které mají zásadní význam pro ekologickou a digitální transformaci, a to vzhledem ke stávající a předpokládané velké poptávce po nich a skutečnosti, že se hlavní ložiska nacházejí v sociálně a/nebo environmentálně citlivých regionech. Z tohoto důvodu se přezkum snažil

analyzovat, zda by pro splnění cíle, kterým je zabránit financování ozbrojených skupin a bezpečnostních sil v zemích s oblastmi postiženými konfliktem a vysoce rizikovými oblastmi, jež jsou bohaté na zdroje, bylo třeba zahrnout do oblasti působnosti nařízení i další nerostné suroviny / kovy. Externí studie konkrétně posoudila kobalt, měď, lithium a nikl z hlediska struktury jejich produkce a vystavení srovnatelným rizikům jako u 3TG. Tyto čtyři nerostné suroviny jsou na seznamu kritických surovin EU, přičemž za strategické suroviny jsou považovány také měď, lithium a nikl[36]. Proto se na ně vztahuje akt o kritických surovinách. Kobalt, lithium a nikl navíc spadají rovněž do oblasti působnosti nařízení o bateriích, a proto se na ně vztahují požadavky náležité péče, které jsou v něm zakotvené.

Kobalt je všestranný kov, který se používá v různých aplikacích, včetně baterií a odvětví letectví a kosmonautiky, obranného průmyslu a zdravotnictví. Demokratická republika Kongo zásobuje více než 70 % světového trhu. Kobalt se těží především jako vedlejší produkt rozsáhlé těžby mědi v jižních provinciích Haut-Katanga a Lualaba, v nichž nejsou ve významné míře přítomny nestátní ozbrojené skupiny. Čína kontroluje 70 % celosvětového zpracování meziproduktů metalurgie kobaltu[37] a je dobře zastoupena v těžbě kobaltu, kde patnáct z devatenácti průmyslových provozů kontrolují čínské zájmy, přičemž rovněž neprůmyslová těžba je z velké části nakupována čínskými rafinériemi, včetně společnosti Huayou Cobalt[38]. Většina dodávek kobaltu se využívá při výrobě baterií, zejména lithium-iontových baterií, které se používají ve spotřební elektronice, elektrických vozidlech a systémech ukládání energie.

Měď je kov hojně používaný v elektrických zařízeních, stavebnictví, průmyslových strojích a slitinách. Produkci mědi dominuje Chile díky obrovským průmyslovým provozům, jako jsou doly Escondida nebo Andina. V současné době se otevírají nové doly v Peru, Indonésii a Mongolsku[39], přičemž se odhaduje, že do roku 2026 se DRK stane v pořadí druhým světovým producentem mědi[40]. Jelikož je měď primárním kovem, je její těžba často spojena s těžbou kobaltu, jak je tomu v případě měděného pásu v Demokratické republice Kongo. Většina měděné rudy se těží ve velkém měřítku, existuje však i neprůmyslová produkce mědi, neboť těžaři často oscilují mezi mědí a kobaltem v závislosti na světových cenách.

Lithium je lehký kov, který se používá v lithium-iontových bateriích, zejména v elektrických vozidlech[41]. Lithium se používá také ve slitinách, skle, keramice, mazivech a léčivých přípravcích. Vyskytuje se především ve vyvřelých horninách (spodumen) a minerálních pramenech (solanky), přičemž většina jeho produkce pochází z Austrálie a Chile. Celosvětovým zásobám lithia dominuje několik málo zemí včetně Chile, Argentiny a Bolívie[42]. Těžba lithia vyžaduje vzhledem k nízké kvalitě ložisek rozsáhlou mechanizovanou těžbu, takže je méně vhodná pro neprůmyslovou těžbu malého rozsahu. V souvislosti s nedávnými

[36] Kritické suroviny – Evropská komise (europa.eu)
[37] Andrew Gulley, (2022) „One hundred years of cobalt production in the Democratic Republic of the Congo“ (Sto let produkce kobaltu v Demokratické republice Kongo). *Resources Policy* 79: 103007; IEA (2021) „The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions“ (Úloha kritických nerostných surovin při přechodu na čistou energii).
[38] Dionne Searcey, Michael Forsythe, Eric Lipton, „A Power Struggle Over Cobalt Rattles the Clean Energy Revolution“ (Mocenský boj o kobalt otřásá revolucí v čisté energii), *New York Times*, 20. listopadu 2021.
[39] Světové ekonomické fórum (2022), „Which countries produce the most copper“ (Které země produkují nejvíce mědi).
[40] *Reuters* (2023) „Congo could seize Peru's No. 2 copper spot as Andean output slows“ (Kongo by mohlo zaujmout druhé místo v těžbě mědi místo Peru, jelikož produkce v Andách se zpomaluje).
[41] Světové ekonomické fórum. 2023. Tento graf ukazuje, které země produkují nejvíce lithia.
[42] Natural Resources Canada. N.d., „Lithium Facts“ (Fakta o lithiu).

významnými objevy v Demokratické republice Kongo[43] a Zimbabwe se však v těchto zemích rozvíjí i neprůmyslová těžba[44].

Nikl je široce používaný kovový prvek, který má zásadní význam pro růst rostlin a běžně se vyskytuje v nerezové oceli a bateriích pro elektrická vozidla. V současnosti se nikl těží převážně v průmyslových podmínkách v Indonésii, na Filipínách, v Rusku a na francouzském zámořském území Nová Kaledonie[45]. Neprůmyslová těžba niklu byla zaznamenána na Filipínách a v Indonésii. Žádné studie nenaznačují systémové využívání výnosů z niklu k financování ozbrojených skupin. Těžba niklu vyžaduje značné investice a mechanizované postupy, což omezuje neprůmyslovou těžbu.

Ačkoli je náležitá péče v dodavatelských a hodnotových řetězcích velmi důležitá i s ohledem na ostatní kovy a nerostné suroviny, v této fázi není vhodné oblast působnosti nařízení rozšiřovat, a to ze dvou hlavních důvodů. Za prvé, ostatní nerostné suroviny / kovy se vyznačují odlišnými problémy, pokud jde o strukturu produkce (převážně velkokapacitní těžba), propojení hodnotového řetězce a možná související rizika. Za druhé, na tyto další nerostné suroviny / kovy se vztahují (nebo budou vztahovat) jiné právní předpisy, zejména nařízení o bateriích a směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti (srov. oddíl níže). Nařízení o bateriích ve své příloze X uvádí zejména kategorie rizik a mezinárodně uznávané nástroje náležité péče, které se vztahují na požadavky náležité péče stanovené v nařízení o bateriích a které se týkají zejména kobaltu, niklu, přírodního grafitu a lithia. Tyto kategorie zahrnují lidská práva, jako je dětská a nucená práce (příloha X bod 2 písm. b)). V bodě 4 písm. f) jsou jako jeden z příslušných mezinárodně uznávaných nástrojů uvedeny také Pokyny OECD pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích nerostných surovin z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí. Ačkoli se tedy věcná působnost obou nařízení nepřekrývá, povinnosti náležité péče v obou nástrojích se týkají rizik uvedených v příloze II pokynů OECD pro náležitou péči.

Zařazení dalších kovů do oblasti působnosti nařízení by proto mohlo zdvojit požadavky v jiných právních předpisech Unie a mohlo by způsobit, že se regulační prostředí pro hospodářské subjekty stane složitým, a vyvolat nejasnosti ohledně způsobů provádění náležité péče v oblasti nerostných surovin. Proto by v současné době měl být prioritou další pokrok při provádění nařízení v jeho současné podobě a věnování zvláštní pozornosti (rovněž v souvislosti s budoucími přezkumy tohoto nařízení a dalších právních předpisů o náležité péči) tomu, jak zajistit trvalou doplňkovost a interoperabilitu různých právních předpisů EU týkajících se náležité péče, které jsou v této souvislosti relevantní.

Zahrnutá rizika

Pokud jde o rizika, na která se vztahují povinnosti náležité péče, nařízení zahrnuje rizika spojená s ozbrojenými konflikty a souvisejícím porušováním lidských práv v souladu s pokyny OECD pro náležitou péči a jejich přílohou II („závažná porušení spojená s těžbou a přepravou nerostných surovin nebo obchodem s nimi“). V nařízení ani v pokynech OECD pro náležitou

[43] *Resource World Magazine*, „Tantalex Lithium's Titan plant construction 80% complete, DRC“ (Výstavba závodu Titan společnosti Tantalex Lithium je z 80 % dokončena, DRK), 2023.
[44] *Reuters*, „Premier African Minerals completes Zimbabwe lithium plant, production imminent“ (Společnost Premier African Minerals dokončila závod na výrobu lithia v Zimbabwe, výroba se blíží), 2023.
[45] Natural Resources Canada. n.d., „Nickel facts“ (Fakta o niklu).

péči nejsou zahrnuta environmentální rizika. Mezi dopady těžby na životní prostředí a ozbrojenými konflikty však existují patrné souvislosti. Na straně jedné mohou mít zásahy státních i nestátních ozbrojených skupin do těžebních činností negativní dopady na životní prostředí. Na straně druhé může konflikt vzniknout v důsledku zhoršení stavu životního prostředí způsobeného činnostmi spojenými s 3TG, včetně problémů, jako je vysídlení obyvatelstva, degradace půdy, omezený přístup k potravinám a horší dostupnost vody.

Tyto vazby mezi životním prostředím a konfliktem by mohly hrát roli z hlediska účinnosti nařízení, neboť náležitá péče v oblasti životního prostředí by mohla potenciálně přispět k jednomu z hlavních cílů nařízení, kterým je oddělení obchodu s 3TG od ozbrojených konfliktů. Směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti (dále též jen „směrnice“) (poté, co vstoupí v platnost) zároveň rozšíří povinnosti náležité péče i na environmentální aspekty. Mnoho subjektů EU v rámci dodavatelských řetězců nerostných surovin proto bude muset provádět náležitou péči v oblasti životního prostředí. Nařízení mimoto v současné době vychází z pokynů OECD pro náležitou péči. Proto by zahrnutí náležité péče v oblasti životního prostředí (na niž se v současnosti pokyny OECD pro náležitou péči nevztahují) do nařízení mohlo způsobit, že se regulační prostředí pro hospodářské subjekty stane složitějším, a vzhledem k dalším právním předpisům Unie by mohlo vyvolat nejasnosti ohledně způsobů provádění náležité péče v oblasti nerostných surovin. Proto by v současnosti měl být prioritou další pokrok při provádění nařízení v jeho současné podobě.

Provázanost nařízení s ostatními právními předpisy EU

Nařízení je prvním právním předpisem EU zaměřeným na náležitou péči v dodavatelském řetězci. Od vstupu nařízení v platnost vzniklo několik legislativních iniciativ, které mohou v různé míře ovlivňovat jeho cíl, oblast působnosti a zaměření. Níže uvedená tabulka porovnává zeměpisnou a věcnou působnost a zahrnuté podniky, povinnosti náležité péče, úlohu uznávání systémů a odpovědnost podle nařízení se směrnicí o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti, nařízením o bateriích, nařízením o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign udržitelných výrobků, aktem o kritických surovinách a nařízením o zákazu produktů pocházejících z nucené práce na trhu Unie (dále jen „nařízení o nucené práci“).

Důležitým společným prvkem je zeměpisný rozsah, neboť všechny tyto legislativní nástroje mají potenciální celosvětový dosah (navzdory specifickému zaměření nařízení na oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti). Pokud jde o věcnou působnost, nařízení o bateriích se stejně jako toto nařízení vztahuje na úzký okruh produktů / nerostných surovin, tato dvě nařízení se však nepřekrývají. V příloze II aktu o kritických surovinách jsou tantal a wolfram označeny jako kritické suroviny. Ostatní nástroje, zejména směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti, nestanoví omezenou věcnou působnost, nýbrž se uplatňují spíše horizontálně. Pokud jde o zahrnuté podniky, tj. hospodářské subjekty, na něž se požadavky vztahují, horizontální nástroje, jako je směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti, se budou uplatňovat na velké hospodářské subjekty, zatímco subjekty, na něž se vztahují požadavky nařízení, jsou vymezeny jeho konkrétním věcným zaměřením a prahovými hodnotami objemu dovozu (z nichž vyplývají rovněž specifické možnosti flexibility zaměřené na malé a střední podniky, přičemž tyto podniky nejsou z oblasti působnosti výslovně vyloučeny).

Pokud jde o požadavky náležité péče, nařízení uplatňuje cílený přístup (tj. vyžaduje se, aby byla náležitá péče prováděna s cílem zajistit, že dodavatelské řetězce nefinancují ozbrojené konflikty a související porušování lidských práv), což je v souladu s pokyny OECD pro náležitou péči. Požadavky směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a nařízení o bateriích týkající se náležité péče jsou rozsáhlejší, neboť zahrnují také otázky životního prostředí a sociální a lidskoprávní rizika v širším smyslu. Akt o kritických surovinách, nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků ani nařízení o nucené práci povinnost náležité péče neukládají.

Pokud jde o uznávání systémů, tuto možnost stanoví nařízení, akt o kritických surovinách a nařízení o bateriích. Systémy, které jsou v současné době posuzovány v souvislosti s nařízením (srov. oddíl III 3.a), se týkají konkrétně 3TG.

Tabulka 5 – Srovnání nařízení s dalšími příslušnými legislativními iniciativami

	Nařízení	**Směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti**	**Nařízení o bateriích**	**Nařízení o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign udržitelných výrobků**	**Akt o kritických surovinách**	**Nařízení o nucené práci**
Zeměpisná působnost	Celosvětová se zaměřením na oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti	Celosvětová	Celosvětová s určitým zaměřením na oblasti postižené konfliktem a vysoce rizikové oblasti	Celosvětová	Celosvětová	Celosvětová
Věcná působnost	3TG	Horizontální	Kobalt, lithium, nikl, přírodní grafit	Průřezová s některými omezeními produktů	34 kritických surovin v příloze II včetně tantalu a wolframu	Horizontální
Zahrnuté podniky	Dovozci 3TG podle stanovených prahových hodnot	Hospodářské subjekty s více než 1 000 zaměstnanci a ročním obratem vyšším než 450 milionů EUR	S ohledem na povinnosti náležité péče: Hospodářské subjekty, které uvádějí na trh EU baterie nebo je uvádějí do provozu a jejichž roční obrat činí ≥ 40 milionů EUR	Všechny společnosti, s osvobozením malých podniků a mikropodniků od povinnosti likvidace neprodaných spotřebních výrobků	Nepoužije se	Horizontální
Povinnosti náležité péče	Rizika a nepříznivé dopady spojené s konflikty a souvisejícím	Lidská práva a životní prostředí	Sociální oblast, lidská práva a životní prostředí	Nepoužije se	Nepoužije se	Nepoužije se

	porušováním lidských práv					
Uznávání systémů	Ano	Ne	Ano (metodika ještě nebyla stanovena)	Nepoužije se	Ano	Nepoužije se
Odpovědnost	Členské státy stanoví pravidla vztahující se na protiprávní jednání	Členské státy stanoví správní sankce za nedodržení předpisů a občanskoprávní odpovědnost v případě poškození nositelů práv	Členské státy stanoví sankce za nedodržení předpisů; omezení prodeje baterií jako poslední možnost	Členské státy stanoví sankce	Nepoužije se	Zákazy uvádění produktů na trh; členské státy stanoví sankce za nedodržení zákazů

Souhrnně lze říci, že nařízení na straně jedné vyžaduje provádění náležité péče u poměrně úzkého okruhu nerostných surovin a kovů a specifického souboru rizik. Na straně druhé některé nedávno přijaté regulační rámce EU již rozšiřují (nebo brzy rozšíří) náležitou péči na celý hodnotový řetězec s cílem zabývat se širokou škálou produktů a socioekonomických otázek, otázek bezpečnosti pracovníků a environmentálních otázek, a tak pomohou zajistit bezpečné a udržitelné dodavatelské a hodnotové řetězce kritických nerostných surovin v EU i mimo ni. Některé z těchto předpisů se s nařízením částečně ovlivňují, pokud jde o věcnou působnost, zahrnuté podniky a požadavky. V současném rozsahu je však tato součinnost omezená, často doplňková a nezdá se, že by představovala významnou dodatečnou regulační zátěž s ohledem na úsilí o náležitou péči v oblasti nerostných surovin podle právního rámce EU.

IV. ZÁVĚR

Vzhledem k tomu, že od zahájení uplatňování operativních požadavků náležité péče podle nařízení uplynuly teprve dva roky, uskutečňuje se tento první povinný přezkum ve velmi rané fázi provádění nařízení. Úplné zavedení, provádění a prosazování různých aspektů nařízení a doprovodných opatření se potýká s určitými dalšími prodlevami, například v důsledku pandemie COVID-19 a dalších problémů při provádění, které budou průběžně řešeny po konzultaci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami. Tato první zpráva o přezkumu proto nevyvozuje konečné závěry ohledně mnoha posuzovaných aspektů. Přesto poskytuje užitečné informace o fungování a účinnosti nařízení a určuje oblasti, které je třeba v rámci příštích přezkumů blíže vyhodnotit.

Hlavní zjištění

Pokud jde o dopady nařízení na místě ve třetích zemích produkujících 3TG, zejména v oblastech postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastech, externí studie zjistila u místních zúčastněných stran omezené dopady, které by bylo možné připsat přímo nařízení. Jelikož nařízení stanoví závazné požadavky na náležitou péči při dovozu do EU, je zapotřebí více času a údajů dále v předvýrobní části dodavatelského řetězce, aby bylo možné rozlišit dopad nařízení ve třetích zemích od širšího celosvětového úsilí o prosazování náležité péče v dodavatelských řetězcích nerostných surovin. Vzhledem ke zvýšenému mezinárodnímu úsilí o náležitou péči v souvislosti s 3TG bude i nadále obtížné přičítat dopady v zemích produkce konkrétně nařízení. Nicméně je povzbudivé, že v několika zkoumaných třetích zemích existuje širší mezinárodní úsilí mnoha subjektů působících v odvětví 3TG o prosazování náležité péče podle pokynů OECD v souladu s cíli nařízení.

V rámci EU dosáhly členské státy pokroku při provádění nařízení. Ve většině členských států byly zřízeny příslušné orgány a proběhla první kola následných kontrol dodržování u unijních dovozců, na něž se nařízení vztahuje. Nicméně příslušné orgány členských států se stále potýkají s problémy, zejména pokud jde o transparentnost a přístup k příslušným informacím o náležité péči. Ačkoli nezávislé audity třetích stran představují klíčovou součást požadavků náležité péče, hospodářské subjekty i příslušné orgány členských států uváděly jako významný problém při provádění nařízení nedostatek kvalifikovaných auditorů. Při přezkumu bylo mimoto zjištěno, že příslušné orgány členských států mají různou úroveň kapacit a zdrojů, což

naznačuje nutnost dále zlepšit jejich zapojení a výměnu mezi nimi, zejména s cílem zajistit jednotné provádění nařízení a zabránit pokusům o obcházení požadavků.

Pokud jde o náklady na dodržování předpisů a doprovodné nástroje nařízení, přezkum potvrzuje, že systémy náležité péče mohou podpořit dodržování předpisů a jsou považovány za obecně dostupný nástroj. Úlohu systémů je však třeba neustále vyjasňovat, aby se předešlo přílišnému spoléhání na systémy, neboť hospodářské subjekty nesou i nadále individuální odpovědnost za dodržování nařízení bez ohledu na to, zda se těchto systémů účastní (včetně případů, kdy byl systém uznán Komisí), či nikoli. Seznam oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí, který je sestaven a aktualizován na základě externího posudku, představuje užitečný nástroj, který hospodářské subjekty a příslušné orgány členských států pravidelně využívají. Komise by měla průběžně zvažovat konkrétní zlepšení příslušné metodiky, z níž tento seznam vychází. Přezkum potvrdil přidanou hodnotu dalších nástrojů, jako je evropské partnerství pro zodpovědné získávání nerostných surovin nebo strategická partnerství v oblasti surovin, jež doplňují úsilí nařízení o perspektivu mezinárodní spolupráce a další zapojení třetích partnerských zemí.

V neposlední řadě se přezkum zabýval otázkami týkajícími se oblasti působnosti nařízení a souvisejícími záležitostmi, které mohou ovlivnit jeho fungování a účinnost nad rámec těch, které jsou v nařízení stanoveny. Z posouzení vyplývá, že rozšíření věcné působnosti (možné zařazení dalších nerostných surovin nebo kovů, zejména kobaltu) nebo rozsahu rizik (možné zahrnutí dalších rizik, např. environmentálních) již do značné míry vyplývá z dalších následných právních předpisů EU, zejména ze směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a nařízení o bateriích. Jelikož některé z požadavků těchto nedávných právních předpisů ještě nevstoupily v platnost, je předčasné vyvozovat konečné závěry ohledně toho, jak se budou tyto požadavky vzájemně ovlivňovat s nařízením, což bude v konečném důsledku záviset na tom, jak budou tyto další iniciativy prováděny. V tuto chvíli proto nelze dospět k závěru, že by v zájmu lepšího fungování nařízení bylo nutné provést změny, ani plně posoudit, zda ostatní právní předpisy dostatečně doplňují účinnost nařízení.

Výhled do budoucna

S ohledem na výše uvedené skutečnosti tento první přezkum ukazuje, že je třeba, aby EU zintenzivnila svou angažovanost a úsilí o zvyšování povědomí o nařízení a jeho cílech. To by mohlo zahrnovat posílení úsilí o zvyšování povědomí o nařízení na místě a informování příslušných klíčových zúčastněných stran a podporu příslušných rozvojových projektů. Při spolupráci s místními aktéry by mohly být hlavním partnerem a zprostředkovatelem delegace EU.

Komise může mimoto blíže prozkoumat, jak zlepšit sbližování při prosazování nařízení příslušnými orgány členských států. Ačkoli Komise již pracuje na několika nástrojích, jako je platforma pro výměnu celních údajů nebo pravidelné výměny prostřednictvím zasedání odborné skupiny pro 3TG, měla by se dále věnovat průběžnému poskytování vysvětlení nebo pokynů a usnadňování přeshraniční spolupráce mezi příslušnými orgány členských států při řešení problémů souvisejících se zodpovědným získáváním nerostných surovin a dodržováním nařízení.

Důležitým závěrem tohoto prvního přezkumu je skutečnost, že by dopady nařízení neměly být posuzovány izolovaně. Toto nařízení je součástí širšího ekosystému opatření, jejichž cílem je podpořit zodpovědné získávání 3TG a zabránit jeho přispívání ke konfliktům a závažnému porušování lidských práv. V tomto ohledu přezkum reflektoval první pozitivní vývoj ve třetích zemích i v EU, zejména známky většího využívání náležité péče a lepšího pochopení, provádění a šíření pokynů OECD pro náležitou péči v širším smyslu. Je třeba podporovat a dále posilovat takovéto širší využívání náležité péče v mezinárodním měřítku v odvětví 3TG i mimo ně. Současně se zajištěním účinného provádění politik EU hraje EU důležitou roli při podpoře dalšího mezinárodního úsilí, jde příkladem a spolupracuje se všemi příslušnými zúčastněnými stranami, třetími zeměmi a na mezinárodních fórech.